

можливостей для навчання власників зброї та надання відповідних документів, які підтверджують високий рівень таких знань та вмій; належний контроль за дотриманням умов та правил зберігання, перевезення та використання такої мисливської зброї, перевірки не повинні мати формальний характер, походження патронів які використовуються для відстрілу з цієї зброї, повинно бути легальне, патрони повинні бути дозволеного маркування, без дообладнання та переробки з метою посилення бойової дії; запровадження процедури зупинення та позбавлення дозволу на зброю; використання електронних ресурсів, зокрема мобільного застосунку «Дія» для інформування власників зброї про необхідність продовження терміну дії дозволів на зброю, оформлення договорів страхування, проведення періодичного огляду або відстрілу зброї тощо [5, с. 159]. Також необхідно акцентувати увагу на тому, що в Законі потрібно чітко врегулювати деякі питання, наприклад, щодо повноважень суб'єктів єдиного державного реєстру цивільної вогнепальної зброї, а також прописати чіткі умови використання цивільної вогнепальної зброї для самозахисту свого здоров'я, життя та права власності, які в свою чергу тісно переплітаються з основами господарської діяльності у сфері обігу (обороту) цивільної вогнепальної зброї і боєприпасів. В законі потрібно чітко окреслити загальні засади володіння та користування цивільною вогнепальною зброєю і боєприпасами іноземцями та особами без громадянства на території України, їхні права та обов'язки та передбачити державний контроль у сфері обігу цивільної вогнепальної зброї. Важливим є і питання щодо тимчасового ввезення цивільної вогнепальної зброї і боєприпасів на територію України та тимчасового вивезення цивільної зброї і боєприпасів з території України, в умовах воєнного стану, адже воно важливе для безпеки громадян та держави [6, с. 15].

1. Про введення воєнного стану в Україні: указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

2. 62 % українців виступили за обіг зброї для особистого захисту – опитування у «Дії». Суспільство. URL: <https://prm.ua/62-ukrainsiv-vystupyly-za-obih-zbroi-dlia-osobystoho-akhystu-opytuvannia-u-dii/>

3. Про право на цивільну вогнепальну зброю: Проект закону України від 25.06.2022 р. № 5708. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219896>.

4. Про право на самозахист та володіння цивільною вогнепальною зброєю: проект Закону України від 13.07.2021 р. № 5708-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72481.

5. Миронюк Р. В. Особливості здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану. Юридичний бюлетень. 2022. Вип. 26. С. 158-166.

6. Pchelina O. V., Skulysh Ye. D., Buglak I., Myroniuk R. V. International experience of ensuring cybersecurity in the country and possibility of its application in Ukraine. DIXI. 2021. Vol. 23 (2). Pp. 1-16.

УДК 343.98

DOI: 10.31733/17-03-2023-44-46

Дмитро САНАКОЄВ

завідувач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Ефективна протидія організованій злочинності можлива лише за наявності досконалого законодавства, що відповідає реаліям сьогодення, а також міжнародним стандартам. Недосконалість нормативно-правового забезпечення питань боротьби з організованою злочинністю детермінує відсутність концептуального бачення цілей, напрямів та результатів реалізації політики держави Україна у сфері протидії злочинності загалом, та організованим її формам зокрема.

Протягом останніх років Україною впроваджено низку нормативно-правових актів стратегічного планування з питань забезпечення національної безпеки за різними напрямками суспільного життя, відповідні аспекти яких розвинені у профільному

законодавстві. Проте, до сьогодні лишаються невирішеними питання, пов'язані з концептуальними засадами протидії організованій злочинності з урахуванням сучасних тенденцій, викликів та загроз.

Складовою частиною системи нормативно-правового забезпечення діяльності з протидії організованій злочинності є Закон України від 30 червня 1993 р. «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [1].

Однак, на наш погляд, натепер цей Закон, неодноразово видозмінений, не відповідає сучасним реаліям і потребам правоохоронних органів щодо протидії організованій злочинності. Він «не встигає» за динамікою національних та світових суспільних процесів, динамікою реформування суспільства і держави, судових, правоохоронних та правозахисних органів, стрімким прийняттям ряду нормативно-правових актів з питань протидії корупції та організованій злочинності, удосконалення механізмів протидії легалізації (відмиванню) майна, наркозлочинності, торгівлі людьми тощо.

Серед основних напрямів удосконалення (оновлення) закону про протидію організованій злочинності, важливо виокремити такі:

- 1) формулювання концептуальних термінів, що вживатимуться у законі та основні напрями його реалізації;
- 2) визначення системи принципів протидії організованій злочинності;
- 3) розширення правової основи такої протидії з урахуванням як актуального національного законодавства, так і ряду міжнародно-правових актів, ратифікація яких визначила певні зобов'язання України щодо боротьби з організованою злочинністю та її транснаціональними проявами;
- 4) окреслення загальних засад міжнародної співпраці;
- 5) закріплення чітких інструментів захисту прав і свобод фізичних та юридичних осіб, відповідних гарантій у зв'язку зі здійсненням заходів протидії організованій злочинності;
- 6) інші напрями.

Із цих позицій, а також враховуючи неузгодженість Закону № 3341-ХІІ за вказаними позиціями, зокрема, з такими нормативно-правовими актами як:

- Закон України від 20 березня 2003 р. «Про боротьбу з тероризмом» [2];
- Закон України від 23 грудня 1993 р. «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [3];
- Закон України від 20 вересня 2011 р. «Про протидію торгівлі людьми» [4];
- Закон України від 06 грудня 2019 р. № 361-ХІ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [5], пропонуємо базовий Закон № 3341-ХІІ викласти як «Про організаційно-правові основи протидії організованій злочинності» та врахувати такі пропозиції: доповнити статтею «Визначення термінів», де закріпити такі поняття як «організована злочинність», «протидія організованій злочинності», «ризик національної безпеки, зумовлений організованою злочинністю», «управління ризиками національної безпеки, зумовленими організованою злочинністю», «оцінка загроз у сфері протидії організованій злочинності».

Основною метою цього Закону визначити «створення організаційно-правових основ протидії організованій злочинності та забезпечення безпеки особи, суспільства і держави від загроз, пов'язаних з організованою злочинністю».

Визначити, що систему державних органів у сфері протидії організованій злочинності становлять:

- державні органи, що здійснюють протидію організованій злочинності;
- державні органи, що беруть участь у протидії організованій злочинності.

До державних органів, що здійснюють протидію організованій злочинності відповідно до передбаченої законом компетенції, належать:

- Прокуратура України;
- Національна поліція;
- Державне бюро розслідувань;
- Національне антикорупційне бюро;
- Бюро економічної безпеки України;
- Служба безпеки України.

Участь у протидії організованій злочинності відповідно до передбаченої законом

компетенції беруть розвідувальні, правоохоронні (крім зазначених), контролюючі та інші державні органи, що сприяють державним органам, які здійснюють протидію організованій злочинності, у виконанні визначених цим Законом завдань.

Закріпити в Законі повноваження РНБО у сфері протидії організованій злочинності, зокрема: прийняття рішень щодо визначення концептуальних підходів та напрямів забезпечення національної безпеки України від загроз, пов'язаних з організованою злочинністю, затвердження Стратегії протидії організованій злочинності, а також розробки проєктів державних програм, доктрин, законів України, Указів Президента України, міжнародних договорів, інших нормативних актів та документів з відповідних питань.

Закріпити в Законі повноваження КМУ у сфері протидії організованій злочинності, зокрема: забезпечення реалізації державної політики у цій сфері та створення правових та організаційних засад ефективної протидії організованій злочинності.

Закріпити в Законі повноваження прокуратури України у сфері протидії організованій злочинності з урахуванням функцій, визначених Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України, Законами України «Про прокуратуру» та «Про оперативно-розшукову діяльність».

Визначити превентивні заходи впливу і підстави їх застосування до фізичних та юридичних осіб з дотриманням принципів законності, захисту прав і свобод, гуманності, а також принципу поєднання переконання і примусу, зокрема якщо їх дії створюють умови для виникнення чи реалізації загроз, пов'язаних з організованою злочинністю.

Включити до заходів щодо забезпечення протидії організованій злочинності можливості створення та використання спеціально утворених підприємств, установ, організацій (ч. 1 ст. 273 КПК України).

Узгодити положення розділу Закону щодо інформаційного забезпечення протидії організованій злочинності з положеннями, викладеними у постанові Кабінету Міністрів України від 26 січня 2022 року № 59 «Деякі питання запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки СОСТА Україна» [6], а саме, у «Порядку збирання і узагальнення інформації та здійснення оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки СОСТА Україна».

Із урахуванням Стратегії боротьби з організованою злочинністю (схвалена розпорядженням КМУ від 16 вересня 2020 р. № 1126-р) [6] та Плану заходів з її реалізації (затверджений розпорядженням КМУ від 27 вересня 2022 р. № 850-р) [8] при розробці законопроекту про внесення змін до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» слід врахувати положення, викладені:

– у проєкті Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України» (реєстр. № 3196-д від 26.10.2020), який Верховною Радою України у першому читанні було прийнято за основу;

– у проєкті Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»» (реєстр. № 7043 від 14.02.2022).

1. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-ХІІ. Відомості ВРУ від 31.08.1993 р. № 35. ст. 358.

2. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-ІV. Відомості ВРУ від 20.06.2003 р. № 25. ст. 180.

3. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. № 3782-ХІІ. Відомості ВРУ від 15.03.1994 р. № 11. ст. 51.

4. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. № 3739-VI. Відомості ВРУ від 18.05.2012 р. № 19-20. ст. 173.

5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-ХІ. Відомості ВРУ від 19.06.2020 р. № 25. ст. 171.

6. Деякі питання запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки СОСТА Україна: постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 № 59. Офіційний вісник України від 11.02.2022 р. № 12, ст. 660.

7. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 р. № 1126-р. Урядовий кур'єр від 19.09.2020 № 183 (6797). С. 2-3.

8. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 р. № 850-р. URL: <https://goo.su/1Aou>.